

Людмила КАЛІНІНА,
*кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник
з галузевого управління: управління освітою,
завідувач лабораторії управління освітніми закладами
Інституту Педагогіки АПН України*

СОЦІАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ЯК СУБСТРАТ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КЕРІВНИКА ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

У статті розкрито сутність феномена соціальної інформації, види та специфіка видів соціальної інформації в освітньо-інформаційному середовищі, які є складовими категоріального поля соціальної інформації та інформаційного менеджменту, на основі яких здійснюється процес управління загальноосвітнім навчальним закладом та інформаційна діяльність суб'єктів управління.

В статті раскрыта суть феномена социальной информации, виды и специфика видов социальной информации в образовательно-информационной среде, которые есть составными категориального поля социальной информации и информационного менеджмента, на основе которых осуществляется процесс управления общеобразовательным учебным учреждением и информационной деятельностью субъектов управления.

Постановка проблеми. Інформація як атрибут, іманентно притаманний діяльності у будь-якій сфері суспільства потребує розгляду її видів, які одночасно циркулюють в просторово-часовому, соціальному та освітньо-інформаційному середовищі навчальних закладів і використовуються керівниками у процесі діяльності.

Аналіз останніх досліджень. Сутність, характерні ознаки, класифікаційні основи різних видів соціальної інформації, що циркулює у навчальних закладах як складовій сфері суспільства, лише аспектно висвітлені з урахуванням нашого предмета дослідження у філософії інформаційної цивілізації (Р.Х.Абдеев), соціальній філософії (В.П.Андрущенко, М.І.Горлач та ін.), кібернетиці (Н.Вінер, В.М.Глушков та ін.), інформатиці (В.М.Бельфор, В.Ю.Биков, Ю.О.Дорошенко, М.І.Жалдак, Р.С.Гіляревський, А.І.Михайлов, Н.В.Морзе, А.І.Чорний та ін.), соціальній інформатиці (В.Г.Афанасьєв, В.З.Коган, К.К.Колін, С.П.Кудрявцев, Н.І.Лапін, А.Д.Урсул і ін..) педагогіці (С.У.Гончаренко, Г.В.Єльнікова, Л.Д.Квіртія, В.І.Маслов, В.С.Пікельна, А.І.Шміте та ін.).

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Висвітлити сутність та розкрити специфіку феномену соціальної інформації, видів і джерел соціальної інформації в освітньо-інформаційному середовищі за умов розвитку нових галузей наукового знання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як засвідчують результати анкетування, педагогічні працівники та керівники ЗНЗ виявилися найбільше

обізнаними з педагогічною інформацією, яка за результатами аналізу науково-педагогічної літератури є найбільш дослідженою в педагогіці. Відповідно до мети і завдань проведеної нами наукової розвідки та з огляду на сучасні інтерпретації поняття «інформація», яке ще не набуло чіткої концептуалізації, потребують вивчення, визначення та конкретизації види інформації соціального спрямування, що надходять ззовні або створюються у ЗНЗ. Слід зауважити, що інформація властива всім видам і формам руху матерії, зокрема й соціальній її формі, адже відображає розмаїття матеріального й духовного світу. Отже, багатий на різні форми відображення, Всесвіт характеризується виявами різноманітних видів інформації. У цьому контексті, одним із фундаторів соціальної інформатики — А.Д.Урсулом було обґрунтовано погляд на варіативність видів соціальної інформації [12-14], який є важливим для визначення видів соціальної інформації в ЗНЗ, а саме: виходячи з принципу невичерпності матерії, можна заздалегідь передбачити, що видів інформації має бути невичерпна кількість, хоча на кожному етапі пізнання інформації виділятиметься лише обмежена, але дедалі більша кількість цих видів. Аналіз наукової літератури засвідчує, що дослідниками наведено багато характеристик різних видів соціальної інформації.

Тлумачення термінології або ж конкретних дефініцій є засобами нашого мислення й дають можливість аналізувати дійсність та вибудовувати її нові моделі, причини цього лежать також і в суті самого феномена соціальної інформації. На нашу думку, це є правомірним, оскільки дослідники по-різному бачать навколишній світ і об'єкти, процеси, явища у ньому. Саме цим можна пояснити відсутність єдиного бачення термінів-характеристик соціальної інформації та понятійного апарату в таких галузях наукового знання, як соціальне управління, соціальна інформатика, внутрішньошкільне управління. До того ж, кількість цих характеристик зростає в міру того, як дослідники класифікують за видами соціальну інформацію та обґрунтовують авторський понятійно-категоріальний апарат у процесі викладу теоретичних і практичних положень.

Соціальна інформація створюється, використовується й накопичується в процесі управління суспільством як соціальною системою, ЗНЗ – її різновид. Це пояснюється тим, що людина, яка її створює, формує, використовує і трансформує у процесі діяльності, – істота соціальна за своєю суттю й така, що обов'язково належить до того чи іншого класу, нації, соціальної верстви, організації, колективу, суспільства.

У контексті зазначеного слід відмітити, що вченим О.М.Леонтєвим обґрунтовано пріоритетність саме соціальної діяльності порівняно з її іншими видами [11], а філософами зроблено висновок, який лишається незаперечним незалежно від теоретичних побудов та ідеологічних домінант суспільного розвитку про «...цілісність суспільства як соціальної системи, що функціонує завдяки виробництву й постає як живий організм з усіма особливостями економічних, соціально-політичних, ідеологічних, культурних, побутових, сімейних та інших соціальних відносин, які безпосередньо характеризують життєдіяльність людей. У центрі суспільства – людина, яка є суб'єктом і

головною його діючою особою, без якої воно не існує» [1, с.109-110]. Наведені вище висновки дозволяють стверджувати, що в суспільстві та властивих йому сферах, «...праця і побут, суспільне життя й культура, поведінка (стиль життя) людей та їхні духовні цінності» [1, с.109], зокрема й у загальноосвітньому навчальному закладі, циркулює переважно соціальна інформація.

На підставі викладеного вище, доцільним є розгляд феномена «соціальна інформація» як одного з базових загальнонаукових таких наук, як соціальна та правова інформатика, менеджмент, що має ключову роль та функції в управлінні ЗНЗ. Аналіз трактувань поняття «соціальна інформація» В.Г.Афанасьєвим, Н.Вінером, В.З.Коганом, К.К.Коліним, С.П.Кудрявцевим, Н.І.Лапіним, А.Д.Урсулом та іншими [2, 5, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14] дозволяє зробити висновок про те, що увага вчених більшою мірою акцентується на первинній його складовій – «соціо» і на пріоритетності законів «соціо» в системі «Всесвіт – інформація – людина – суспільство», що певною мірою зміщує акценти у розумінні первинності природи за діалектикою її розвитку і є за науковою сутністю дещо методологічно некоректним. Соціальна інформація, що циркулює в соціальному середовищі, стосується насамперед людини, соціальних груп і суспільства в цілому; суспільних взаємодій і стосунків, суспільних відносин і взаємодій між людьми, їхніх потреб та інтересів, моральних норм, ціннісних орієнтацій і передається комунікативно в процесі людської діяльності, в управлінні соціальними інституціями, процесами, явищами. Соціальна інформація циркулює в соціальному середовищі, яке можна розглядати і як інформаційне, через яке будь-яка людина може отримати соціальну інформацію та її фрагменти [6]. Інформація проявляється в процесі пізнання, демонструючи загальні й багатогранні зв'язки з дійсністю у її відображенні. Тому соціальна інформація є ступенем розвитку не тільки процесу пізнання, а й суспільної практики людей, їхніх відносин між собою й ставлення до Всесвіту, природи, соціальної дійсності та самого себе. Соціальна інформація передається різними каналами зв'язку й засобами її передачі, створеними в суспільстві. Законом України «Про інформацію» (стаття 18) репрезентовано деякі види та розкрито у широкому розумінні для органів, установ і інституцій різних ієрархічних рівнів соціальної сфери їх сутність.

Охарактеризуємо види соціальної інформації в ЗНЗ та розкриємо їх характерні ознаки та сутність. **Адміністративна інформація** (дані) являє собою офіційно документовані відомості (дані), що дають кількісну та якісну характеристику адміністративної діяльності суб'єктів управління ЗНЗ. Процеси збору, аналізу, систематизації, використання, розповсюдження та зберігання адміністративної інформації здійснюються адміністративно-управлінською ланкою ЗНЗ, органами державної влади, місцевого самоврядування та юридичними особами згідно з визначеними функціонально-посадовими обов'язками відповідно до законодавства України з метою ефективного виконання обов'язків та завдань, що належать до їх компетенції. *Джерелами адміністративної інформації* є діяльність адміністративно-управлінської ланки ЗНЗ, їхні функціонально-посадові обов'язки, управлінські рішення, шкільна документація.

Інформація органів державної та виконавчої (центральної і місцевої) влади, регіонального та місцевого самоврядування представляє офіційну документовану інформацію імперативного характеру, що створюється в процесі їх поточної діяльності та використовується керівниками усіх ієрархічних рівнів. Інформація про особу репрезентована сукупністю документованих або публічно оголошених відомостей про особу, що охороняється Законом України «Про інформацію» (Стаття 23. Інформація про особу). Основними даними про особу (персональними даними) є національність, освіта, сімейний стан, релігійність, стан здоров'я, а також адреса, дата й місце народження. Особистісна інформація адресується обмеженому колу осіб, пов'язаних родинними, дружніми, професійними чи іншими відносинами. Джерелами документованої інформації про особу є видані на її ім'я та підписані нею документи, а також відомості про особу, зібрані органами регіонального й місцевого самоврядування та їх структурними підрозділами, якими є управління освіти і науки обласної державної адміністрації, управління (відділи) освіти виконавчих комітетів міської ради в межах своїх повноважень, ЗНЗ. Збирання відомостей про особу забороняється без її попередньої згоди, за винятком випадків, передбачених законодавством України. Кожна особа має право на ознайомлення з інформацією, зібраною про неї. У ЗНЗ особистісна інформація про працівників структурно утворена з різнорідних масивів як за змістом, так і за формою, а саме: персональна, професійна, фінансова, обліково-статистична, звітна та інші її види.

Персональну інформацію про працівника репрезентовано особистісними (прізвище, ім'я, по батькові, дата народження, посада, рік прийому, наказ про призначення на посаду, адреса проживання, ідентифікуючі документи (серія і номер паспорту, коли і ким виданий), код платника податків, контактна інформація (телефонний номер, web-адреса, e-mail адреса), трудовий стаж, наказ про звільнення з посади) і соціально-демографічними (вік, стать, сімейний статус, громадянство, родинні стосунки, військовозобов'язаність) характеристиками. До персональної інформації віднесено освітній та освітньо-кваліфікаційні рівні працівника, навчання працівників у вищих навчальних закладах, тарифікація, специфіка діяльності та її результативність, особистий профіль працівника, підвищення професійної кваліфікації [7, с.257-259].

Статистична інформація є офіційно документованою; відображає кількісні та якісні показники, що характеризують освітні, управлінські, педагогічні, фінансові, економічні, господарські процеси й професійну діяльність працівників та підвищення їх кваліфікації у ЗНЗ і його ресурсне забезпечення. За результатами вивчення шкільної документації ЗНЗ з'ясовано, що показники звітної статистичної інформації визначено Державним комітетом статистики України і МОН України, регіональними органами статистики та управліннями освіти з метою здійснення державного спостереження, спрямування, моніторингу та контролю.

У формах державної статистичної звітності проводиться фіксація кількісних показників звітної та облікової статистичної інформації, що характеризують функціонування ЗНЗ та процесів у ньому, на основі яких

здійснюється аналіз стану функціонування, визначаються набір стратегій та проектування подальшого його розвитку, наприклад: звіт денного загальноосвітнього навчального закладу (форма № ЗНЗ-1) за такими показниками: контингент учнів за класами, мова навчання та іноземні мови, розподіл учнів за профілем навчання та поглибленим вивченням предметів, віковий склад учнів, змінність навчання та груп продовженого дня; дані про кількість учнів, які закінчили даний клас і переведені до наступного класу або закінчили навчальний заклад; відомості про класи та класи-комплекти, приміщення та матеріальну базу, педагогічних працівників); звіт про чисельність і склад педагогічних працівників загальноосвітніх навчальних закладів (форма № 83-РВК); звіт про продовження навчання для здобуття повної загальної освіти випускниками 9-х класів загальноосвітніх навчальних закладів (форма № 1-ЗСО); звіт дитячого оздоровчого закладу (табору) за літо 2007 року (форма №1). Статистична звітна інформація про кількість працівників, їхній якісний склад, професійне навчання та склад фонду оплати праці систематизується в ЗНЗ і структурується за показниками в таких формах (Ф): Ф. № 1-ПВ (звіт з праці; за місяць і щоквартально); Ф. №3-ПВ (звіт про використання робочого часу); Ф. № 6-ПВ (звіт про кількість працівників, їхній якісний склад та професійне навчання).

Статистична звітна та облікова фінансова інформація відображена у звітах про залишки і використання енергетичних матеріалів та продуктів переробки нафти (форма № 4-МТП), результати використання палива, теплоенергії та електроенергії (форма № 11-МТП), утворення, використання і постачання вторинної сировини та відходів виробництва (форма № 14-МТП), капітальні інвестиції (форма № 2-інвестиції), роботу автотранспорту (форма № 2-ТР), проведення процедур закупівлі товарів, робіт і послуг за державні кошти (форм № 1-торги (тендери)), наявність і рух основних засобів, амортизацію (форма №11-03), обсяги реалізованих послуг (форма № 1-послуги).

Статистична інформація в ЗНЗ збирається, аналізується, узагальнюється у різних формах статистичної звітності, систематично відкрито публікується і подається до органів державної статистики за місцем знаходження та до управління освіти виконавчого комітету міської ради (управління (відділу) освіти районної державної адміністрації). До статистичної інформації ЗНЗ і неопублікованих статистичних даних, які не підпадають під дію обмежень, установлених Законами України «Про інформацію», «Про державну статистику», забезпечується відкритий доступ замовникам освіти, громадянам, науковим, науково-педагогічним, освітнім установам, зацікавленим освітнім і державним організаціям. Система статистичної інформації, її джерела й режим визначаються Законом України «Про державну статистику» (стаття 21) та іншими правовими актами в цій галузі (стаття 19 Закону України «Про інформацію»). *Джерелами статистичної інформації в ЗНЗ є професійна діяльність суб'єктів адміністративно-управлінської ланки, обслуговуючого персоналу, мережа класів, штат, НВП, матеріально-технічна база; фінансовий, економічний, господарчий, педагогічний процеси; ресурсне забезпечення функціонування ЗНЗ.*

Соціологічна інформація представляє документовані або публічно оголошені відомості про ставлення окремих громадян і соціальних груп до суспільних подій, явищ, процесів, фактів та про об'єкти соціологічного дослідження. Основними джерелами соціологічної інформації є документовані або публічно оголошені відомості, в яких відображено результати соціологічних досліджень, експерименти, здійснені шляхом опитувань, анкетувань, спостережень діяльності та її результати стосовно суб'єктів управління й НВП ЗНЗ, інших соціологічних методів, а також відомості з особистісних документів обстежуваних, первинної документації, соціальних інституцій і ЗНЗ.

Економічна інформація є сукупністю відомостей, що відображають суспільно-економічні відносини і процеси за допомогою цифр і чисел, арифметичних й алгебраїчних символів, фактів, економічних показників. Економічна інформація є складовою господарського механізму ЗНЗ, потребує багаторазових групувань, арифметичної та логічної обробки, укрупнення й передавання керівникам для прийняття рішень і дій. Джерелами економічної інформації є статистичний, бухгалтерський та оперативний облік, розрахункова, планова й прогнозна документація, статистична звітність, кількісні показники, процеси споживання електроенергії, тепла й води; обсяги фінансових, енергетичних, матеріальних, трудових витрат у ЗНЗ, облік робочого часу працівників; економічні знання у публікаціях різних форм, досвід керівників ЗНЗ з економічного виду діяльності.

Фінансова інформація характеризує фінансову, економічну, господарську, педагогічну, управлінську та виробничу діяльність суб'єктів управління та НВП у ЗНЗ. За видами поділяється на статистичну, облікову, звітну і представлена в балансі ЗНЗ, кошторисі ЗНЗ, штатному розписі ЗНЗ, фінансово-обліковій звітності, фінансових і статистичних звітах ЗНЗ.

Фінансова звітна та облікова інформація структурована за формою № 1-«Баланс» і представляє відомості про необоротні (основні засоби, первісна й залишкова вартість, знос тощо) та оборотні (матеріали, продукти харчування (150), малоцінні та швидкозношувані предмети (160); рахунки в банках (240), загального (241) й спеціального (242) фондів, для обліку коштів, отриманих як плата за послуги (261), реєстраційні рахунки для обліку коштів, отриманих за іншими джерелами власних надходжень (262), каса (280) тощо), активи; власний капітал (фонд у необоротних активах (330), малоцінні та швидкозношувані предмети (340); дані про результати виконання кошторису ЗНЗ за загальним і спеціальним фондом (коди 350 і 360 відповідно), дані про результати та зобов'язання. Згідно з балансом, витрати ЗНЗ репрезентовано такими видатками: загального (290) і спеціального (300) фондів; державного (291) і місцевого (292) бюджетів; видатки за коштами, отриманими як плата за послуги (301) та за іншими джерелами власних надходжень (302) і спеціального фонду (303); виробничі витрати (310); баланс (320); відрядження; на дослідження і розробки, поточні трансферти, доходи загального фонду (450) ЗНЗ, за кодами рядків, передбаченими кошторисом на рік, державного (451) й місцевого (452) бюджетів, спеціального фонду (460); доходи, отримані як плата

за послуги відповідно до фінансових повноважень (461), за іншими власними надходженнями (462) та іншими надходженнями до спеціального фонду (463); доходи за витратами майбутніх періодів (464) та від господарської й виробничої діяльності, реалізованої продукції, виробів і виконаних робіт (470).

До фінансової звітної інформації ЗНЗ, згідно з Порядком складання місячної та квартальної фінансової звітності у поточному році установами та організаціями, які отримують кошти державного та місцевого бюджетів, належать відомості про: надходження і використання коштів, отриманих як плата за послуги, що надаються бюджетними установами (Ф. № 4-1д, №4-1м); надходження і використання коштів, отриманих за іншими джерелами власних надходжень бюджетних установ (Ф. № 4-2д, № 4-2м); заборгованість (Ф. № 7д, № 7км, № 7м) і депозитні операції бюджетних установ; суми дебіторської та кредиторської заборгованості установи (довідка та Ф. №7мм); виконання статті 79 Закону України «Про Державний бюджет України на 2006 рік»; надходження і використання сум за дорученням (Ф. №4-2) та спеціальних коштів (Ф. №4-1тт); витрати на лімітне асигнування електроенергії, газу, водопостачання, опалення за показниками (Ф. №2кМ); кошти, затверджені кошторисом ЗНЗ на рік, залишки коштів на початок року, фактичне фінансування ЗНЗ, касові та фактичні видатки; залишки коштів за звітний період (Ф. №2м); використання паливно-енергетичних ресурсів і оплата комунальних послуг, енергоносіїв, водо- і газопостачання.

Джерелами фінансової інформації в ЗНЗ є баланс ЗНЗ (необоротні та оборотні активи, витрати, власний капітал, доходи), фінансово-облікова звітність ЗНЗ, структурована за такими формами: Ф. № 2м, № 4-1д, № 4-1м, № 4-2д, № 4-2м, № 7д, № 7км, № 7м, № 4-2, № 4-1тт, довідка про депозитні операції бюджетних установ, довідка про суми дебіторської та кредиторської заборгованості; інформація про виконання Законів України «Про державний бюджет України на 2005 рік», «Про державний бюджет України на 2006 рік», «Про державний бюджет України на 2007 рік», кошторис ЗНЗ, Державний бюджет України, місцевий бюджет, лімітні асигнування (електроенергія, водопостачання, опалення), таблиць обліку використання робочого часу, видатки місцевого бюджету, видатки спеціального фонду; публікації та різні форми заходів, на яких висвітлюється специфіка фінансової діяльності та фінансування ЗНЗ.

Наукова інформація є різномірним масивом філософської, педагогічної, психологічної, навчально-методичної, культурологічної, економічної, соціологічної, правової, управлінської, технологічної інформації та інших її видів, структурованим за галузями наукових знань, який відображає відомості про теорії, концепції, методики, методи, наукові підходи, досягнення, наукові звіти наукових і освітніх установ; наукові результати, зафіксовані у формі наукової доповіді, наукового повідомлення про науково-дослідну роботу, монографічного дослідження, наукового відкриття, наукових праць (монографія, підручник, навчальний і методичний посібник, матеріали конференцій, словники і довідники, навчальні програми, статті, тези) на паперових носіях, магнітних і оптичних дисках, у пам'яті ЕОМ.

Джерелами вироблення наукової інформації є: Національна Академія наук України, інститути та наукові центри, які підпорядковані Національній Академії наук України; Академія педагогічних наук України та інститути і наукові центри, підпорядковані їй: інститут педагогіки, інститут психології, інститут проблем виховання, інститут соціальної педагогіки, інститут вищої освіти, інститут засобів навчання, інститут соціальної та політичної психології, інститут управління й економіки освіти, інститут методів навчання іноземних мов, ДВНЗ «Університет менеджменту освіти», Донецький інститут післядипломної освіти інженерно-педагогічних працівників, Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи, науково-методичний центр «Українська етнопедагогіка і народознавство», Кримський науково-методичний центр управління освітою, навчально-науковий центр професійно-технічної освіти, науково-методичний центр навчальної книги, науково-методичний центр «Інтеграція змісту шкільної освіти», Південний науковий центр, Східний науковий центр (м. Харків), інститут педагогіки та психології професійної освіти, інститут дефектології та інші), а також Український інститут науково-технічної та економічної інформації, регіональні центри науково-технічної й економічної інформації, науково-методичні центри МОН України регіонального рівня, ЗНЗ.

Можливі форми представлення наукової інформації: монографії, науково-методичні посібники, наукові вісники, науково-методичні рекомендації, інформаційні науково-методичні бюлетені, наукові статті та тези. Критеріями відбору змісту наукової інформації є: актуальність, наукова новизна, теоретична і практична значущість, педагогічна доцільність її використання, відповідність умов роботи загальноосвітнього навчального закладу новітнім ідеям, теоріям тощо.

Алгоритм опрацювання наукової інформації керівником ЗНЗ репрезентовано сукупністю таких дій. Керівник ЗНЗ відбирає інформацію за розробленими критеріями відбору; вивчає зміст наукової інформації, що знаходиться у різноманітних джерелах інформації різних рівнів і сфер вироблення; класифікує наукову інформацію за рівнями джерел створення; відбирає необхідний обсяг наукової інформації за змістом, користуючись критерієм її педагогічної доцільності; визначає ті ідеї, теорії, концепції, принципи, які необхідно впроваджувати в практичну управлінську діяльність та ЗНЗ; трансформує наукові ідеї, теорії, принципи, закони, закономірності, методи, інноваційні технології з урахуванням особливостей управління діяльністю колективу ЗНЗ, регіональних умов функціонування системи освіти та ЗНЗ, запитів замовників освіти; виробляє управлінське рішення (мета, завдання, зміст, форма пред'явлення) щодо реалізації наукової інформації.

Освітню інформацію репрезентовано відомостями про навчальні плани, в яких відображено зміст освіти в межах Державного стандарту загальної середньої освіти; організацію освітнього процесу (освітні потреби, інтереси, мотивація, здібності та ін.), навчально-пізнавальної діяльності учнів та її результативність; зміст й організацію виховання та розвитку учнів і їхню результативність (показники інтелектуального, фізичного, творчого,

морального, психічного, соціального розвитку і саморозвитку); умовами для здобуття якісної освіти.

Висновки. Застосування синергетичного підходу дозволило з'ясувати, що генеза феномена соціальної інформації має власну логіку самоорганізації через багатоманітність її видів.

У процесі дослідження нами уточнено сутність терміна «соціальна інформація» з позицій системного, гностичного й функціонального наукових підходів як складового елементу більш широкого за змістом поняття «соціальне середовище». Соціальна інформація утворює систему різнорівневих знань, що характеризують Всесвіт, політичні, економічні, культурологічні, соціальні, правові (енергетично-речовинні, комунікаційно-інформаційні, духовні, демографічні, освітні) та інші процеси, які відбуваються в суспільстві, соціальних інституціях, установах, підприємствах, ЗНЗ, а також інтереси, прагнення, думки, цінності людей. Виявлено, що соціальна інформація представляє надзвичайно широку, таксономічну надвидову категорію, охоплює багато видів інформації, які відображають зміст, сферу та спосіб її створення і забезпечують реалізацію певного виду діяльності людей, зокрема інформаційної, яка є щодо них родовою, а типи соціальної інформації відносно неї є видовими.

У процесі дослідження нами узагальнено найбільш значущі ознаки інформації, що визначають її специфіку: нематеріальний характер, тобто самостійність інформації відносно її носія; кількісна визначеність; суб'єктивний характер інформації як результат інтелектуальної діяльності суб'єкта; можливість багаторазового її використання суб'єктами; створення, збереження, копіювання, відтворення і накопичення інформації; збереження інформації у суб'єкта-передавача та суб'єкта-користувача інформації.

Доведено, що керівниками шкіл і суб'єктами навчально-виховного процесу використовуються всі види соціальної інформації в процесі професійної діяльності як разом, так і окремо, у різноманітних поєднаннях і термінах часу з метою досягнення місії та стратегічних, тактичних і оперативних цілей ЗНЗ, розв'язання завдань та ситуацій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрущенко В. П. Сучасна соціальна філософія: курс лекцій / В.П.Андрущенко, М.І.Михальченко. - К.: Генеза, 1996. - 368 с.
2. Афанасьев В. Г. Социальная информация: некоторые методологические аспекты / В.Г.Афанасьев, А.Д.Урсул // Вопр. философии. - 1974. - № 10. - С. 64-70.
3. Бельфор В.М. Информация и информатиология / В.М.Бельфор // Весник МАИСУ. - 2004. - № 1. - С.10-15.
4. Винер Н. Кибернетика и общество / Н.Винер. - М.: ИЛ, 1958. - 200 с.
5. Калініна Л.М. Інформаційне управління загальноосвітнім навчальним закладом: системи, процеси, технології: монографія / Л.М.Калініна. - К.: Інформатодор, 2008. - 475 с.

6. Калініна Л.М. Засади соціально-педагогічної інформації / Л.М.Калініна // Освіта і упр. - 1999 (2001). - Т. 3. - № 4. - С. 19-27.
7. Калініна Л.М. Система інформаційного забезпечення управління загальноосвітнім навчальним закладом: монографія / Л.М.Калініна. - К.: Айлант, 2005. - 275 с.
8. Колин К.К. Социальная информатика – научная база постиндустриального общества / К.К.Колин // Социальная информатика. - М., 1994, - С. 5-9.
9. Кудрявцева С.П. Міжнародна інформація: навч. посібник / С.П.Кудрявцева, В.В.Колос. - К.: Слово, 2005. - 400 с.
10. Лапин Н.И. Социальная информатика: основания, методы, перспективы / Н.И.Лапин. - М., 2006 - 216 с.
11. Леонтьев А.Н. Деятельность, сознание, личность / А.Н.Леонтьев. - М.: Просвещение, 1975. - 410 с.
12. Урсул А.Д. Информация: методологические аспекты / А.Д.Урсул. - М.: Наука, 1971. - 295 с.
13. Урсул А.Д. Проблема информации и информатизации общества. Сер.2 / А.Д.Урсул // НТИ. - 1991. - № 6. - С. 1-8.
14. Урсул А.Д. Социальная информатика: две концепции развития. / А.Д.Урсул // НТИ. - 1990. - № 1. - С. 2-8. - (Сер.1).